

No perdre la memòria

«No podem saber què diria avui l'enyorat Barnils del periodisme que es fa a Catalunya. Però segur que cantaria les quaranta, més alt que ningú»

Dies enrere, vaig ser convidat a participar en dos homenatges en memòria de dues persones potser molt diferents en la trajectòria vital, però properes en les seves inquietuds, en una època caracteritzada per la voluntat de sortir de la grisor i la tristor dels anys 60 i 70. El primer homenatge se centrava en la figura de Jhonny Realp (1948-2013), músic del grup vigatà els Jerry's; i el segon, en la del periodista Ramon Barnils (1940-2001), un dels més combatius i preclars de la transició, que va impulsar una nova manera d'enfocar la professió de periodista.

El 15 de març, la sala modernista del Casino de Vic va reunir una bona colla de músics osonencs de la generació ye-yé que, un dia o altre, van tenir relació amb Realp. La majoria d'ells, havien tocat en una constel·lació de grups durant els anys 60 i 70, com els mítics Jerry's, Vulcanos, Spiders, Vikings, Grup-6, Seis Band, Santo's, Sputnik's, Spritlers, Coopers, Ases Blancos, Brillants, Cometas, Zares, Siros, Louis XV, Poney's, Vespers, Taurus, Immers, Wicke's, Percusión, Brillants, Robins, Sherekans, La Cienxa, Nyoca, Quins, Hematíes Prats, Rocking Bededéu, Àngel Cristo y sus Leones, Paradís, Vicus, o The Thursday Band, l'últim grup amb qui Realp va tocar la guitarra.

Els ye-yés, desenfadats i tirant a entremaliats, van obrir camins a l'alegria i a la diversió, recollint el testimoni global dels Beatles, els Rolling, The Shadows..., i altres grups de l'època. L'onada d'aire fresc que van portar uns i altres no va passar desapercebuda per la màxima autoritat eclesiàstica local, el bisbe Masnou, que aquells dies va escriure un opuscle titulat *¿Bailamos o no bailamos?*, on alertava de la penetració del jazz i el *rock & roll* en l'ànima del jovent. Per ell, aquesta música ballable era la porta per on el dimoni inoculava les baixes passions, igual que el cinema, un art pecaminós que també va blasmar en un altre opuscle.

Deu anys després de l'eclosió de la generació ye-yé, la música psicodèlica i laietana va coincidir a Catalunya amb la resurrecció de l'esperit llibertari, la CNT, la contracultura, l'ecologisme i les revistes crítiques de caire àcrata, com *Ajoblanco*, de la qual Ramon Barnils va ser el director circumstancial, per imperatiu legal, sense exercir-ne el càrrec. El seu caràcter indòmit i àcrata també el va aportar a dirigir *Solidaritat obrera*, l'òrgan de la CNT. Però això no significa que fos un anarquista aliè a la realitat catalana. A més de llibertari, era independentista. No era un fals internacionalista que, amb l'excusa de ser un ciutadà del món, es desentengués de les llibertats polítiques i culturals catalanes.

En l'acte d'homenatge organitzat el 21 de març pel Fòrum de Debats a l'Orfeó Vigatà, que portava el títol "Ramon Barnils: la petjada d'un periodista lliure a Catalunya i Osona?", la periodista Laia Altarriba va presentar el seu llibre *¿Vint i Ramon Barnils?*, un recull d'entrevistes a familiars, amics, periodistes, escriptors, polítics i noctàmbuls que van conèixer Ramon Barnils, entre els quals hi ha Joan de Sagarra, Pepe Ribas, Eliseu Climent, Vicent Partal, Biel Mesquida, March Recha, Ferran Torrent i Ignasi Solé Sugranyes. Es tracta d'un llibre sobre un periodista d'estil corrosiu i crític envers la societat dominant, que també inclou el documental *¿Barnils tal com raja?* d'Albert Lloreta i Laia Soldevila.

L'enyorat protagonista de la vetllada havia collaborat en una part considerable dels mitjans de comunicació de la seva època: *Tele/eXpres*, *El Correo Catalán*, *Avui*, *La Vanguardia* i *El Mundo*, i a les revistes *Amb Potes Rosses*, *El Món* i *El Temps*. També va treballar a les agències de notícies Europa Press i Agència EFE, on va impulsar el primer servei de notícies en català, als anys 80. Tal com va dir Joan Brugués, perínclit capdavanter del Fòrum, les seves idees avui conserven un interès plenament vàlid per a tothom interessat en la societat que ens envolta i, molt

especialment, en els mitjans de comunicació. Sens dubte, és un dels periodistes de referència de la Catalunya de les darreres dècades. I un home generós que també va col·laborar desinteressadament, en diverses ocasions, amb el Fòrum de Debats, una entitat amb una llarga trajectòria de 20 anys de regular presència ciutadana.

A la vetllada de l'Orfeo també va parlar l'editor de Nació Digital, Miquel Macià, que va glossar la tasca innovadora i la petja que l'homenatjat va deixar en la professió, concretada en el rigor informatiu, la recerca de les fonts de les notícies, la claredat d'exposició i, sobretot, la manera d'explicar les coses a través de l'escriptura. Un model que sortosament perdura -amb comptagotes- en alguns mitjans.

El gastrònom Pep Palau va recordar Barnils des del prisma de l'amistat personal i va aprofundir en el seu caràcter enraonat i crític, impulsor del bon humor i de la seva faceta de tertulià, menjaire i bevedor agraït. Finalment, Biel Barnils va fer un retrat clar i directe, sense farbalans, del seu pare, des de l'òptica d'un fill que va ser educat des de la llibertat i l'autocrítica.

El meu contacte directe amb Barnils va ser molt limitat. Hi vaig parlar uns minuts durant les Jornades Llibertàries de Barcelona, l'any 77. Vint anys després el vaig retrobar en una de les tertúlies que els divendres s'organitzaven al restaurant de la Rectoria d'Orís, amb l'amic Pep Palau de mestre de cerimònies. La meua aportació a la taula rodona del Fòrum va ser recordar una veu amiga que durant molt de temps em va fer companyia i va deixar una profunda petjada al meu disc dur cerebral des dels programes de Catalunya Ràdio on va participar activament: 'El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico?', 'El Mínim Esforç?' o 'Postres de música?'. Em considero un dels milers d'amics que Barnils va tenir des de les ones de la ràdio, sense que ens coneguéssim.

El programa 'El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico' enganxava. Tenia una estructura caòtica i variada, on Barnils, Jordi Vendrell i Quim Monzó -entremaliats i sorneguers- feien unes fantàstiques entrevistes, plenes d'humor, ironia i, de vegades, sarcasme. O redactaven notícies amb dobles lectures. Giraven la truita de la rabiosa actualitat. I tot plegat amanit amb una música excel·lent.

Des de la meua perspectiva de vint anys col·laborant en diaris i publicacions escrites, em quedo amb una frase de Barnils: 'Hem passat de no tenir notícies a tenir-ne massa. I tan mort és qui es mor de set com qui es mor ofegat.

Els catalans diem que 'Qui té el cul llogat no seu quan vol'. Avui el periodisme de batalla -o bona part- lamentablement ha passat a millor vida. La majoria de publicacions estan al servei dels bancs i caixes, dels partits polítics o de la 'troika' econòmica que ens governa. Exercir de lliurepensador és una aventura complicada i difícil. Els intrèpids reporters d'abans són una raça en perill d'extinció. Avui els enviats de les agències escriuen les notícies des de la piscina dels hotels de cinc estrelles dels països en conflicte i mai no posen els peus en els escenaris de la notícia (amb notables excepcions, com l'inefable Tomàs Alcoberro).

A l'hora de recollir i analitzar la informació més propera, els articles acostumen a cuinar-se a partir de les dades ofertes en roda de premsa pels mateixos protagonistes de les notícies que, lògicament, donen la seva visió parcial i eleven a la categoria de notícia el que creuen oportú i convenient pels seus interessos. Molt sovint, la informació real avui es concreta en les imatges que capten dels coratjosos fotoperiodistes, bregats en trepitjar els carrers i els escenaris més difícils.

No podem saber què diria avui l'enyorat Barnils del periodisme que es fa a Catalunya, 13 anys després de la seva mort. Però segur que cantaria les quaranta, més alt que ningú. D'altra banda, donada la seva condició d'independentista, en el context actual del país, probablement subscriuria una frase del poeta Enric Casasses: "La cultura catalana ja és independent, plena i compacta. No és una província d'una altra llengua. Tard o d'hora, el país s'articularà en aquest

sentit, diguin el que diguin els diners i els poders".